

Echter klinkt ook meer bescheiden toon. Mr. SIMONS, zelf voor het determinisme gewonnen, verklaart nochtans: „Geloof en hypothese zijn aan beide zijden der gevechtlijn,” enz. 132).

Intusschen baat de erkenning, dat in zekeren zin vrijheid gelaten wordt, het determinisme niet aan te nemen, dikwijls weinig. Immers wordt telkens daarbij uitgesproken, dat wijl alle niet-deterministische opvatting betwiste hypothese is, de basis van het strafrecht daarbuiten moet vallen. Zoo reeds in 1864 MODDERMAN 133). Stelliger nog TARDE 134), VON LISZT 135), VARGHA 136), LÖFFLER 137), FERRI 138), SIMONS 139). Een instituut, dat zich praktisch in gewichtige aangelegenheden openbaart, zou niet op betwisten grondslag mogen rusten.

Ik versta dit niet. Geen gezag is naar Gods Woord bestaanbaar dan door God verordend, Wien als Schepper van hemel en aarde alle macht behoort. Maar velen verwerpen dit. Derhalve zou het gezag bij de gratie Gods hebben op te ruimen, ook wie belijdt, dat het moet bestaan.

Dat is ongeloofterrorisme.

Het strafrecht mag niet steunen op een grondslag, die betwist wordt. Als ware het de eenvoudigste zaak een niet betwisten grondslag te vinden. En is het dan voor den opbouw onverschillig wat het fundament is?

Weinigen, die het beweren. Met de vriendelijke uitnoodiging ter wille der deterministen het dogma der wilsvrijheid weg te nemen, bedoelen zij dat dan tevens verdwijnt, al wat met die bestreden hypothese verbonden is. En dit verklaart maar al te goed, dat men zoo ernstig bezwaar heeft tegen een grondslag waarover niet allen het eens zijn. Men zal het determinisme niet opleggen. Men laat u vrij het te verwerpen, zoo ge slechts de consequentiën er van aanvaardt; zoo ge maar een strafrecht huldigt, waaruit het schuldbegrip is geëlimineerd. Want daarom gaat het ten slotte.

Men kan niet, — hoezeer ook FONSEGRIVE dit schijnt te beweren, — de wilsvrijheid alleen uit het strafrecht lichten, terwijl overigens alles hetzelfde blijft. Mr. SIMONS houdt dan ook den strafwetgever voor, dat hij het vraagstuk der wilsvrijheid *ter zijde latende*, „ook de gevolgen daarvan aanvaarden (moet) en met den vrijen wil ook den daarop steunenden grondslag der

Wils vrijheid!
heeft de
vrijheid als
basis
Wilsrecht

① Wils vrijheid mag
niet bestaan.
② Het gaat om
den wettig v.d.
schulds.